



LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22 252, el. p. info@am.lt, <https://am.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-04-

Nr.

I

Nr.

DĖL VALSTYBINIO ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021–2027 METŲ PLANO

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 26 straipsnio 2 dalies nuostatas ir atsižvelgdama į 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851 (toliau – Direktyva), 28 straipsnio 3 ir 5 dalių, 29 straipsnio 1, 2 ir 2a dalių nuostatas, Aplinkos ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimo Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo projektą, kuriuo tvirtinamas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas (toliau – Planas).

Plano tikslas – išanalizavus esamą atliekų prevencijos ir tvarkymo būklę, nustatyti atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų prioritetus, tikslus, uždavinius ir priemones, būtinus užsibrėžtiems tikslams pasiekti, valstybines atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotis savivaldybėms, nacionalines ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansavimo kryptis, Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijus, kad būtų užtikrintas atliekų prevencijos ir tvarkymo eiliškumas įgyvendinant 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane nustatytus strateginius atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslus, pažangos uždavinius.

Įgyvendinant žiedinės ekonomikos tikslus, Plane pirmenybė teikiama atliekų prevencijai, antriam daiktų ir gaminių panaudojimui ir perdirbimui, antrinių žaliavų naudojimui, kad būtų pasiektos Direktyvoje nustatytos valstybinės užduotys iki 2025 m. paruošti pakartotinai naudoti ir perdirbti bent 55 proc., o iki 2030 m. – bent 60 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį). Siekiama, kad energijai gauti būtų naudojamos tik po rūšiavimo likusios nebetinkamos perdirbti atliekos, o sąvartynuose – šalinamos tik atliekos, nebetinkamos naudoti energijai gauti ar panaudoti kitaip. Projekto tikslai, uždaviniai ir priemonės orientuoti į tai, kad kuo labiau sumažėtų šalinamų atliekų ir būtų įgyvendintas ambicingas Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) tikslas iki 2030 m. sąvartynuose šalinti ne daugiau kaip 5 proc. viso komunalinių atliekų kiekio pagal svorį.

Plane pateikiama atliekų prevencijos ir tvarkymo situacija parengta pagal „Smart Continental“ 2021 m. atliktą analizę „Esamos atliekų tvarkymo sistemos, siekiant parengti Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano projektą“ ir Kauno technologijų universiteto 2021 m. atliktą tyrimą „Žiedinės ekonomikos tikslų įgyvendinimas Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės“. Įvardyta esama infrastruktūra, atliekų susidarymo prognozės.

Planas parengtas išanalizavus šalies esamą atliekų prevencijos ir tvarkymo būklę. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai suderinti su NPP kriterijais.

Plano tikslai siejami su atliekų prevencijos, investicijų į žaliąsias inovacijas, žaliųjų pirkimų, atliekų kiekį mažinančių aplinkai draugiškų, išteklius tausojančių technologijų, pakartotinio daiktų naudojimo, daiktų mainų plėtra ir parama jai, atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų kiekius didinančiomis technologijomis. Įgyvendinant Įstatymo reikalavimus ir atsižvelgiant į Direktyvos nuostatas, didelis dėmesys Plane skiriamas pirminio atliekų rūšiavimo infrastruktūros plėtrai tiek aprūpinant gyventojus trūkstamais pakuočių ir antrinių žaliavų atskiro surinkimo konteneriais, tiek užtikrinant jiems galimybę rūšiuoti atskirai maisto, tekstilės, pavojingų ir statybinių medžiagų atliekas (siekiama aprūpinti gyventojus šias atliekas rūšiuoti skirtomis priemonėmis ar sudaryti jiems sąlygas patogiai jas išrūšiuoti). Pateikiami planai, kaip atskirai surinkti ir perdirbti kuo daugiau atskirai nesurenkamų ir neperdirbamų mišraus komunalinio srauto atliekų (inertinių, higienos), kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose.

Siekiama plačiau įgyvendinti gamintojo atsakomybės principą, taikyti jį tekstilės, baldų ir kituose sektoriuose, kad kaip galima daugiau atliekų būtų sutvarkytos pagal aukštesnius žiedinės ekonomikos tikslus. Numatoma skatinti naują ar modernizuoti esamą infrastruktūrą, galinčią kokybiškai paruošti atliekas perdirbti, kad kuo daugiau jų būtų naudojama antrinių žaliavų gamyboje. Planuojama griežtinti atliekų tvarkymo ir perdirbimo užduočių vykdymo ir apskaitos kontrolę, kelti atliekų sektoriaus dalyvių kvalifikaciją, skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą, nacionalinius susitarimus, aktyviau šviesti visuomenę atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais.

Planas apima komunalinių, gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų prevencijos ir tvarkymo organizavimo Lietuvos Respublikos teritorijoje, maisto atliekų ir maisto švaistymo, šiukšlinimo ir vienkartinį plastikinių gaminių prevencijos priemones.

Planas parengtas atsižvelgiant į Direktyvos 28 ir 29 straipsnių nuostatas, įpareigojančias šalis nares parengti nacionalinius atliekų tvarkymo planus ir prevencijos programas.

Plane naujos sąvokos ir terminai neapibrėžiami.

Įgyvendinant Plano nuostatas reikės pakeisti šiuos teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą;
2. Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų įstatymą;
3. Lietuvos Respublikos maisto įstatymą;
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 24 d. nutarimą Nr. 1168 „Dėl apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduočių patvirtinimo“;
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimą Nr. 711 „Dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“;
6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“;
7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. spalio 23 d. įsakymą Nr. D1-857 „Dėl Minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų patvirtinimo“;
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gegužės 3 d. įsakymą Nr. D1-367 „Dėl Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“;
9. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymą Nr. 348 „Dėl Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“;
10. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymą Nr. D1-637 „Dėl Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“.

11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. D1-291 „Dėl Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių patvirtinimo“;

12. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymą Nr. D1-57 „Dėl Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 25 d. įsakymą Nr. D1-57 „Dėl Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo, anaerobinio apdorojimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“;

14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymą Nr. 1004 „Dėl reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams patvirtinimo“;

15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. D1-421 „Dėl Duomenų skaičiavimo ir kokybės patikros ataskaitų apie atliekų susidarymą ir tvarkymą teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ (suvestinė redakcija nuo 2020-07-14);

16. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2016 m. rugpjūčio 26 d. įsakymą Nr. B1-678 „Dėl Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo aprašo patvirtinimo“.

Planas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Planas bus notifikuotas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus. Planas derintas su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų, Finansų, Žemės ūkio, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų, Krašto apsaugos ir Teisingumo ministerijomis, Visuomenės sveikatos centru, Viešųjų pirkimų tarnyba, Lietuvos konkurencijos taryba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos vartotojų teisių apsaugos taryba, Regionų plėtros tarybomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga, Savivaldybių komunalinių įmonių asociacija, Lietuvos inovacijų centru, VšĮ „Žiedinė ekonomika“, UAB „Toksika“, UAB „Gren Lietuva“, UAB „Vilniaus kogeneracinė jėgainė“, UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“, gamintojų ir importuotojų organizacijomis, atliekų tvarkytojais, kitomis suinteresuotomis institucijomis ir visuomene. Krašto apsaugos ministerija, Konkurencijos taryba, Vartotojų teisių apsaugos taryba, Viešųjų pirkimų tarnyba, Muitinės departamentas suderino be pastabų. Į Teisingumo, Švietimo, mokslo ir sporto, Finansų, Vidaus reikalų ministerijų, Vyriausybės atstovų, Aplinkos apsaugos agentūros, Aplinkos apsaugos departamento pastabas atsižvelgta, į Ekonomikos ir inovacijų ir Žemės ūkio ministerijų, daugumos kitų suinteresuotų institucijų, asociacijų, visuomenės atstovų pastabas atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies.

Planas patikslintas atsižvelgus į gautas pastabas ir pasiūlymus. Argumentai dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pateikti pridedamoje pastabų derinimo lentelėje.

Planas (nors ir netiesiogiai) nustato su atliekų tvarkymu susijusios ūkinės veiklos, įrašytos į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedus, vystymo pagrindus ir rengiamas visai Lietuvos Respublikos teritorijai, todėl, vadovaujantis Europos Sąjungos ir nacionaliniais teisės aktais, jam atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV).

Vadovaudamasi Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir Visuomenės

dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-455 „Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose ir vertinimo subjektų, Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų užsienio valstybių informavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Aplinkos ministerija parengė ir su SPAV procese dalyvaujančiais subjektais suderino SPAV apimties nustatymo dokumentą ir SPAV ataskaitą, šiuos dokumentus paviėšino ir organizavo viešą Plano ir SPAV ataskaitos pristatymą. SPAV ataskaita pataisyta atsižvelgiant į derinimo metu gautas pastabas.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos nutarimo projektas, 97 lapai.
2. Derinimo lentelė, 22 lapai.
3. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita, 248 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

V. Vingrienė, 8 695 30 436, el. p. virginija.vingriene@am.lt